

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รายงาน

การเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

DIVISION OF EPIDEMIOLOGY MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

สารบัญ
CONTENTS

งานระบาดวิทยาในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 18

617

งานระบาดวิทยาในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 18

การแข่งขันกีฬาซีเกมส์ (Sea Games) เป็นการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กำหนดจัดเป็นครั้งที่ 18 ระหว่างวันที่ 9-17 ธันวาคม 2538 ณ จังหวัดเชียงใหม่ มีประเทศเข้าร่วมแข่งขัน 10 ประเทศได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย มีการแข่งขันกีฬา 29 ประเภท รวมทั้งกีฬาสาธิต 1 ประเภทคือมวยไทย สนามกีฬาหลักใช้สนามกีฬาสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี นอกจากนี้ใช้สนามย่อยในจังหวัดเชียงใหม่ 14 แห่ง จังหวัดลำพูน 3 แห่ง จังหวัดชลบุรี 3 แห่ง จังหวัดระยองและกรุงเทพฯจังหวัดละ 1 แห่ง มีจำนวนนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขัน 3,263 คน เจ้าหน้าที่ประจำทีม 1,043 คน ผู้สื่อข่าวประมาณ 1,000 คน และยังมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระหว่างการแข่งขันรวมทั้งผู้ชมนับหมื่นคน

คณะกรรมการจัดการแข่งขันประกอบด้วยคณะกรรมการสาขาต่างๆ 18 สาขา เช่นด้านเทคนิคกีฬา ด้านสถานที่แข่งขันและฝึกซ้อม ด้านที่พักและอาหาร ด้านสถิติและประมวลผล ด้านธุรกิจและสิทธิประโยชน์ ด้านการเงิน ด้านพัฒนาเมือง และด้านการแพทย์และอนามัย เป็นต้น คณะกรรมการแต่ละสาขายังแบ่งเป็นคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ซึ่งคณะกรรมการแพทย์ฯมี 6 คณะอนุกรรมการได้แก่ รักษาพยาบาล อนามัยสิ่งแวดล้อมและคุ้มครองผู้บริโภค ควบคุมโรคติดต่อ ตรวจเพศนักกีฬาประชาสัมพันธ์ และศูนย์ประสานงาน คณะทำงานระบาดวิทยาเป็นคณะทำงานหนึ่งในคณะอนุกรรมการศูนย์ประสานงาน รับผิดชอบด้านข้อมูลข่าวสารการเจ็บป่วยของนักกีฬาและผู้เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน ทำหน้าที่โดยใช้กิจกรรมการเฝ้าระวังและสอบสวนทางระบาดวิทยาในการปฏิบัติงาน

การเตรียมงานระบาดวิทยาสำหรับการแข่งขันกีฬาซีเกมส์เป็นการดำเนินงานร่วมกันของ 3 องค์กร คือ คณะทำงานระบาดวิทยาซึ่งได้รับแต่งตั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2537 คณะกรรมการเครือข่ายวิชาการระบาดวิทยาภาคเหนือซึ่งได้จัดประชุม 2 ครั้งเมื่อวันที่ 2-3 กุมภาพันธ์ 2538 และ วันที่ 17-18 กรกฎาคม 2538 และศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการดำเนินงานได้นำเสนอคณะอนุกรรมการศูนย์ประสานงาน และคณะกรรมการแพทย์และอนามัยพิจารณาเป็นระยะจนสามารถสรุปเป็นระบบงานที่จะนำไปปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของโรคที่เกิดขึ้นจากการที่มีคนจำนวนมากอยู่ร่วมกันในระหว่างการแข่งขันกีฬา
2. เพื่อดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรคที่อาจเกิดการระบาดขึ้นในกลุ่มนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อศึกษาระบาดวิทยาการบาดเจ็บของการแข่งขันกีฬา (ไม่รวมอุบัติเหตุจรรยา)
4. เพื่อศึกษาระบาดวิทยาของโรคติดเชื้อระบบทางเดินอาหารในกลุ่มนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลการเจ็บป่วยทั้งหมดของนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ได้จากแบบบันทึกการรักษา (MHC.MC 1) และแบบ Discharge Summary (MHC.MC 2)
2. ข้อมูลโรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬา ใช้ข้อมูลจากระบบเฝ้าระวังปกติ (รง.506)
3. ข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เฉพาะผลการตรวจเชื้อโรกระบบทางเดินอาหารในตัวอย่างอาหาร, น้ำ และอุจจาระทั้งของผู้ป่วยและผู้สัมผัส
4. ข้อมูลการสอบสวนโรกระหว่างการแข่งขันจาก 3 หน่วยงานคือ
  - 4.1 การสอบสวนโรคในกลุ่มนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง โดยคณะทำงานระบาดวิทยา
  - 4.2 การสอบสวนโรคในประชาชนทั่วไป เขตเทศบาล, อำเภอเมือง และอำเภอแมริม โดยคณะทำงานควบคุมโรคทางเดินอาหาร คณะอนุกรรมการควบคุมโรคติดต่อ
  - 4.3 การสอบสวนโรคในประชาชนทั่วไป นอกเหนือจากบริเวณตามข้อ 4.2 ดำเนินการตามระบบปกติโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอที่เกิดเหตุการณ์ดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 5 ทีม แต่ละทีมมีหน้าที่ดังนี้

1. ทีมรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ก่อนการแข่งขัน
  - ออกแบบแบบบันทึกการรักษา (MHC.MC 1)
  - จัดทำคู่มือการกรอกแบบบันทึกการรักษา
  - จัดทำคู่มือการลงรหัส
- 1.2 ระหว่างการแข่งขัน
  - รวบรวมแบบบันทึกการรักษาจากหน่วยรักษาและโรงพยาบาลต่าง ๆ ตามแผนการรวบรวม
  - รวบรวมข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และข้อมูลจากระบบเฝ้าระวังปกติ
  - ตรวจสอบข้อมูลขั้นต้นระหว่างการรวบรวม

2. ทีมประมวลผล

- 2.1 ก่อนการแข่งขัน
  - จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้สำหรับประมวลผล (โปรแกรม "เวียงพิงค์")
  - ร่วมจัดทำคู่มือการลงรหัส และการกรอกแบบบันทึก การรักษา

2.2 ระหว่างการแข่งขัน - รับและเรียบเรียงแบบบันทึกการรักษา

- ลงรหัส (Code) และบันทึกข้อมูล (Key)
- แก้ไข, เพิ่มเติมข้อมูล
- ตรวจสอบคุณภาพข้อมูล
- การรวม (Append) และสำรองข้อมูล(Back up)
- พิมพ์ตารางวิเคราะห์ และบัญชีผู้ป่วย Admit,Refer

3.ทีมวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ก่อนการแข่งขัน

- จัดทำคำปกติของโรคต่าง ๆ และดำเนินการเฝ้าระวังโรคก่อนการแข่งขัน
- ร่วมจัดทำคู่มือการลงรหัส และการกรอกแบบบันทึกการรักษา

3.2 ระหว่างการแข่งขัน

- วิเคราะห์สถานการณ์โรค และให้ข้อเสนอแนะ
- จัดทำรายงานระบาดวิทยาประจำวัน
- ร่วมตรวจสอบคุณภาพข้อมูลทุกวัน

4.ทีมสอบสวนโรค

4.1 ก่อนการแข่งขัน

- จัดเตรียมแนวทางและอุปกรณ์ในการสอบสวนโรค
- ดำเนินการสอบสวนโรคในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

4.2 ระหว่างการแข่งขัน

- ติดตามการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้ป่วยใน,รีเฟอร์
- ค้นหาและตรวจสอบการระบาด
- รับผิดชอบข้อมูลผู้ป่วยรายบุคคลในกลุ่มที่มีการระบาด
- รับผิดชอบข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และติดตามผล
- ประสานงานกับคณะทำงานควบคุมโรคทางเดินอาหาร
- ดำเนินการสอบสวนและประสานงานการควบคุมโรคที่มีการระบาดหรือบาดเจ็บมากผิดปกติ

5.ทีมประสานงาน

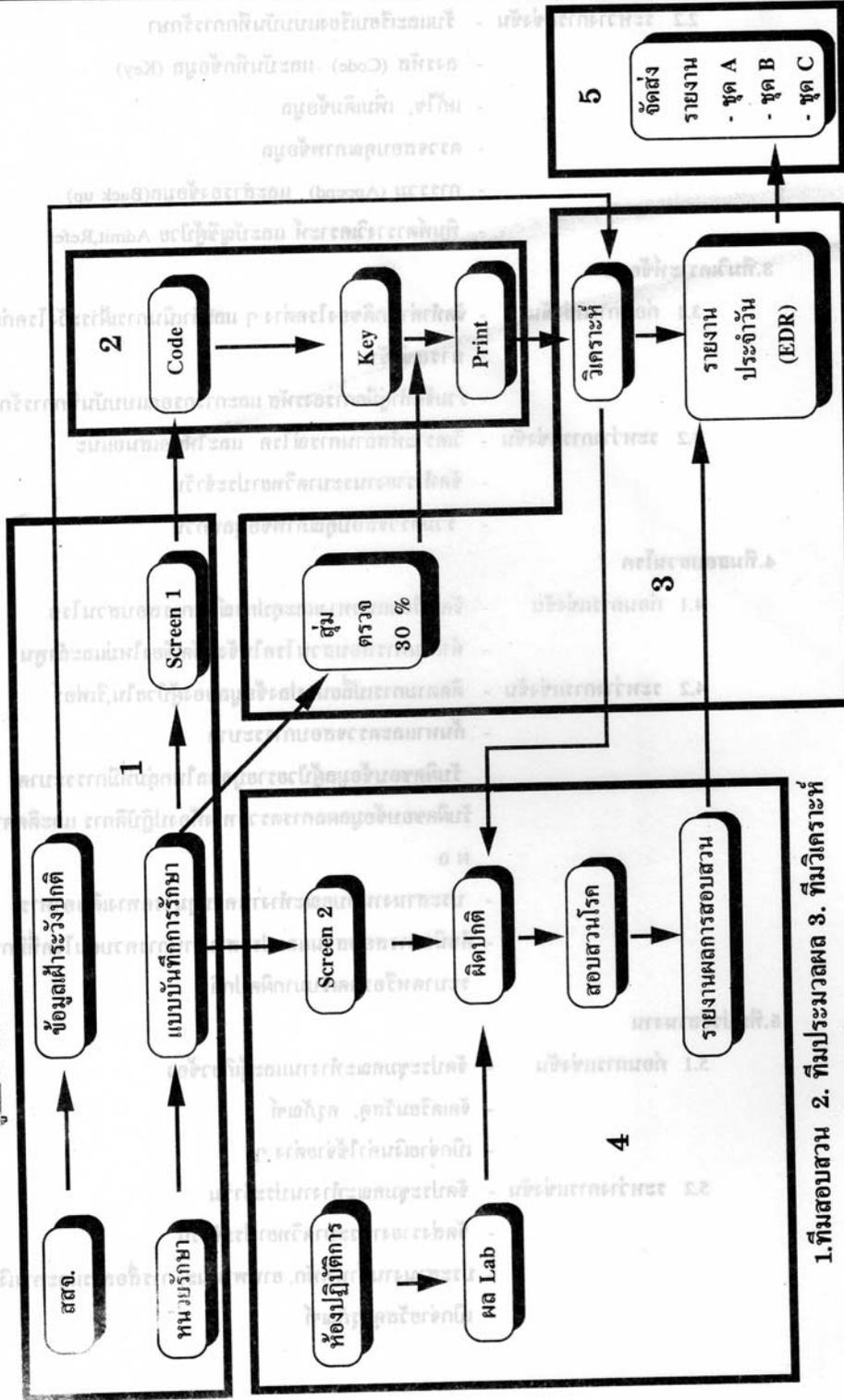
5.1 ก่อนการแข่งขัน

- จัดประชุมคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้อง
- จัดเตรียมวัสดุ, ครุภัณฑ์
- เบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

5.2 ระหว่างการแข่งขัน

- จัดประชุมคณะทำงานประจำวัน
- จัดส่งรายงานระบาดวิทยาประจำวัน
- ประสานงานด้านที่พัก, ยานพาหนะ, การสื่อสารและการเงิน
- เบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์

รูปที่ 1 ลักษณะการดำเนินงานและการจัดทีมระดับวิทยา ระหว่างการแข่งขันกีฬา SEA GAMES

1.ทีมสอบสวน 2. ทีมประมวลผล 3. ทีมวิเคราะห์

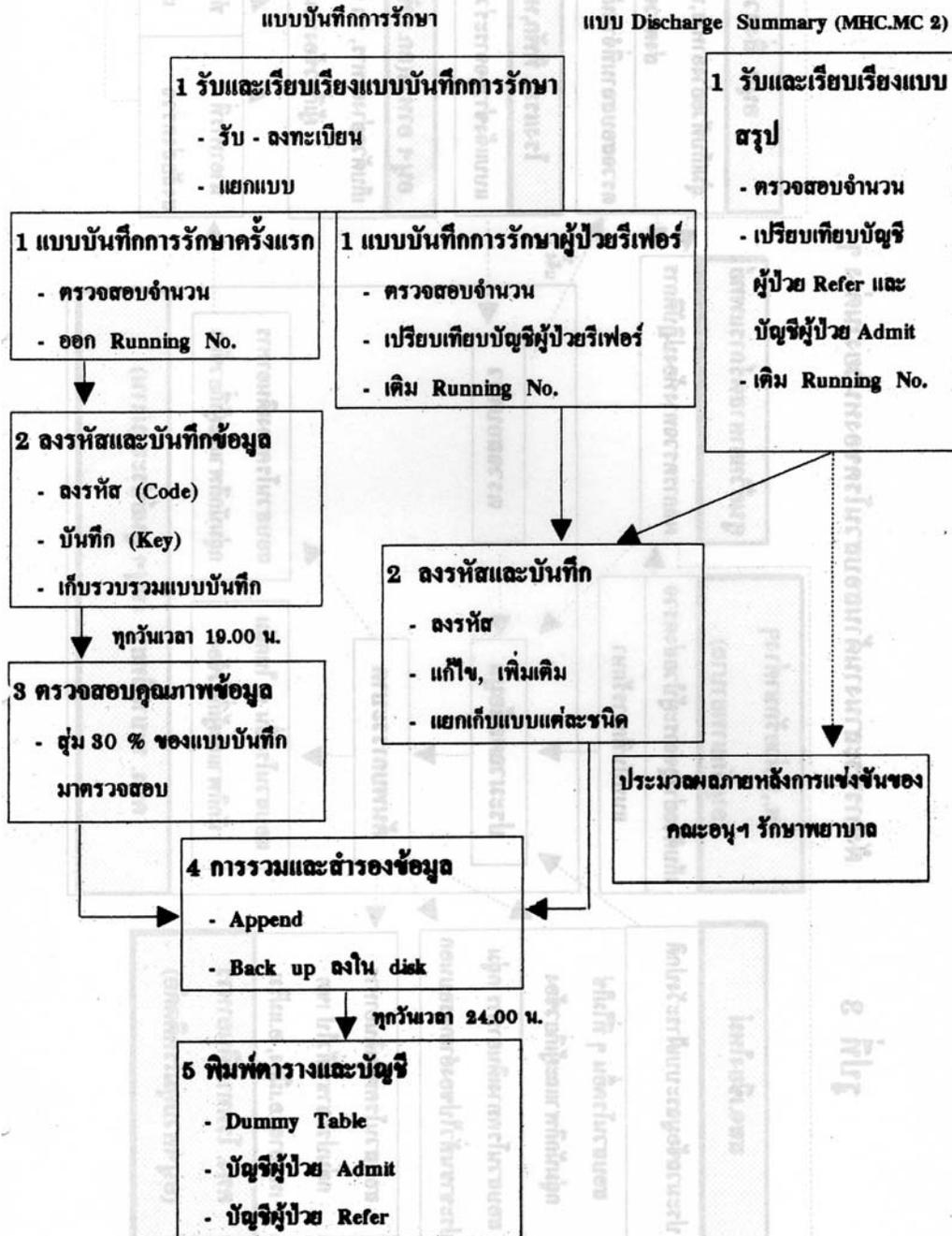
4. ทีมสอบสวนโรค 5.ทีมประสานงาน

(อ่านต่อหน้า 627)

งานระบาดวิทยาในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 18

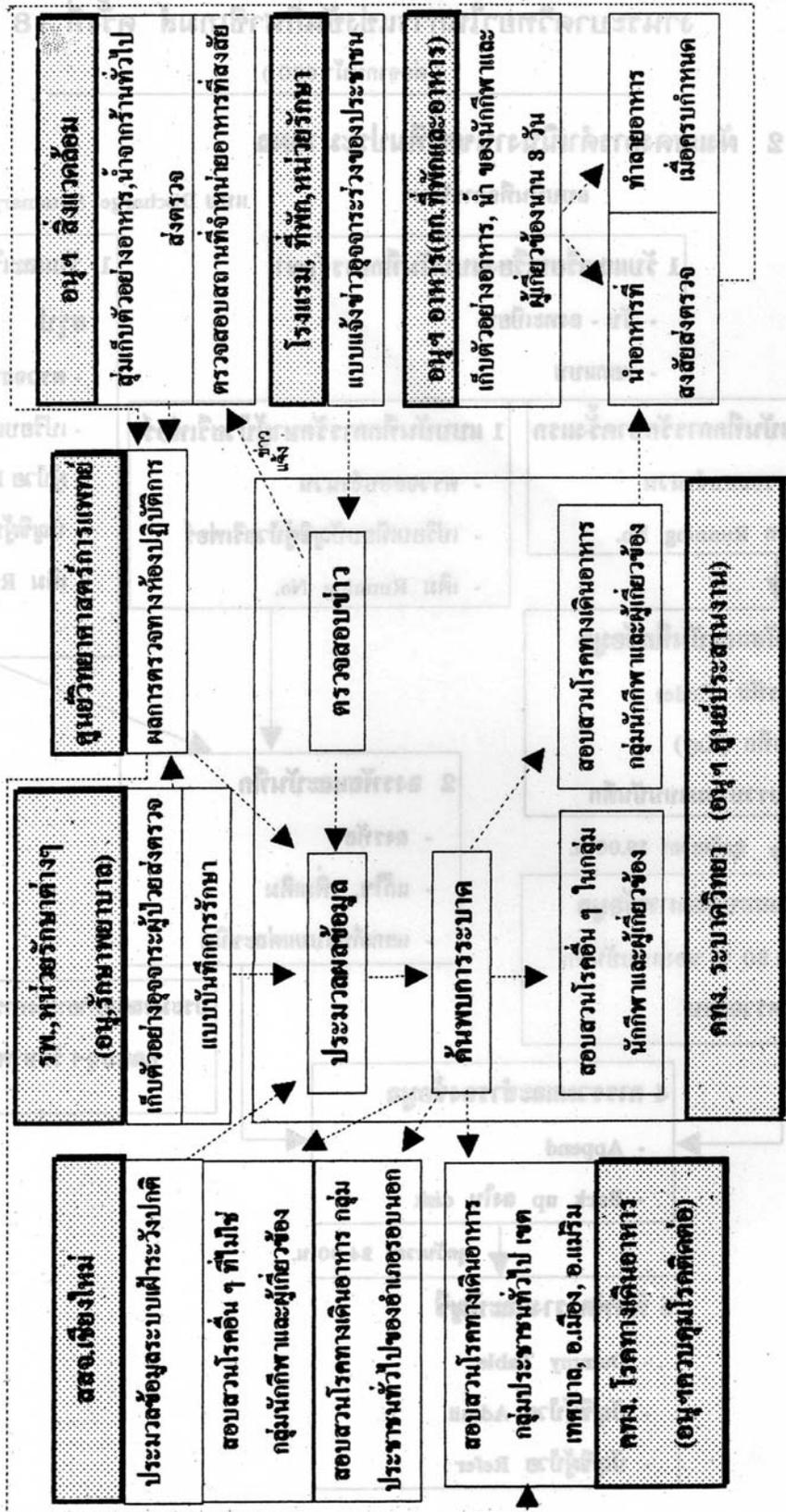
(ต่อจากหน้า 620)

รูปที่ 2 ผังแสดงการดำเนินงานของทีมประมวลผล

รูปที่ 3

ผังการประสานงานด้านสอบสวนโรคของหน่วยงานต่าง ๆ

ตารางที่ 1 แผนการเก็บรวบรวมข้อมูลประจำวัน

สถานที่	ไปเก็บโดยทีมรวบรวมข้อมูล					ส่งเอง	FAX	E.mail
	09.00 น.	13.00 น.	18.00 น.	23.00 น.	เฉพาะคราว			
1.รพ.นครพิงค์								
2.หมู่บ้านนักกีฬา								
3.สนามกีฬา 700 ปี								
4.หน่วยรักษา								
-กลับก่อน 14.00 น.								
-กลับหลัง 14.00 น.								
แต่ก่อน 19.00 น.								
-กลับหลัง 19.00 น.								
5.รพ.ชุมชน,รพ.เอกชน และรพ.รัฐอื่น ๆ ใน ชม.								
6.รพ.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่								
7.รพ.ลำพูนและหน่วยรักษา ที่ลำพูน								
8.กทม.,ชลบุรี และระยอง								
9.โรงแรมสำหรับแขกพิเศษ								

ตารางที่ 2 กิจกรรมและหน่วยงานที่ต้องประสานงานระหว่างการสอบสวนและควบคุมโรค

กิจกรรม	หน่วยงาน
1.การเก็บตัวอย่างอาหารและน้ำ นอกเขตหมู่บ้าน นักกีฬา	คณะกรรมการอนามัยสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการแพทย์และอนามัย)
2.การเก็บตัวอย่างอาหารและน้ำ ที่จัดเลี้ยงนักกีฬา	คณะกรรมการอาหาร (คณะกรรมการที่พักและอาหาร)
3.การตรวจสอบสภาพและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน นักกีฬา ตลอดจนการเก็บตัวอย่างน้ำของทีม สอบสวนโรค	คณะกรรมการที่พัก (คณะกรรมการที่พักและอาหาร)
4.การตรวจสอบสภาพและสิ่งแวดล้อมของสนามแข่งขัน	คณะกรรมการฝ่ายสนามแข่งขันและฝึกซ้อม
5.การเก็บวัตถุตัวอย่างจากผู้ป่วยและผู้สัมผัส	คณะกรรมการรักษาพยาบาล (คณะกรรมการแพทย์และอนามัย)
6.การให้ยาผู้ป่วยและผู้สัมผัส	“ ”
7.การส่งตรวจวัตถุตัวอย่าง	ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เขต 10
8.การแก้ไขปรับปรุงสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และ ควบคุมโรคบริเวณบ้านพักนักกีฬา	- คณะกรรมการที่พัก (คณะกรรมการที่พักและอาหาร) - คณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อ (คณะกรรมการแพทย์และอนามัย)

ตารางที่ 3 องค์ประกอบของรายงานระบาดวิทยาประจำวัน (Epidemiological Daily Report)

องค์ประกอบ	รายการ	ผู้รับรายงาน *
Summary	สรุปประเด็นที่น่าสนใจจากตารางต่างๆ, ข้อมูลย่อจาก รายงานการสอบสวนโรค และข้อเสนอแนะ	A,B,C
ตารางที่ 1	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามจังหวัดและหน่วยรักษาที่สำคัญ	A,B,C
ตารางที่ 2	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามโรคและกลุ่มโรค	A,B,C
ตารางที่ 3	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามสัญชาติและกลุ่มโรค	A,B,C
ตารางที่ 4	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มบุคคลและกลุ่มโรค	A,B,C
ตารางที่ 5	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามประเภทกีฬา	A,B,C
ตารางที่ 6	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มอายุ	B,C
ตารางที่ 7	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามเพศ	B,C
ตารางที่ 8	จำนวนผู้มารับบริการจำแนกตามชนิดของการรับบริการ	B,C
ตารางที่ 9	จำนวนผู้มารับบริการจำแนกตามชนิดของการรับบริการ แยกรายหน่วยรักษา(รายละเอียดของตาราง 8)	C
ตารางที่ 10	จำนวนผู้ป่วยแยกรายหน่วยรักษา(รายละเอียดของตาราง 1)	C
ตารางที่ 11	จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับเหตุการณ์วิธีต่างๆ	C

* ผู้รับรายงาน

- A ได้แก่ คณะอนุกรรมการอนามัยสิ่งแวดล้อม คณะอนุกรรมการตรวจพืช
คณะทำงานโรคทางเดินอาหารและน้ำ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด
ลำพูน, ระยอง, ชลบุรี และผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชวิถี
- B ได้แก่ ประธานคณะกรรมการแพทย์ฯ คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์
คณะอนุกรรมการควบคุมโรคติดต่อ และคณะอนุกรรมการศูนย์
ประสานงาน
- C ได้แก่ ประธานคณะกรรมการรักษาพยาบาล(ผู้อำนวยการโรงพยาบาล
นครพิงค์)

ตารางที่ 4 ตารางการปฏิบัติงานประจำวัน ระหว่างวันที่ 3-19 ธันวาคม 2538

เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
08.30 น.	จัดส่งรายงานระบาดวิทยาประจำวันที่ผ่านมา	ทีมประสานงาน
09.00 น.	-เก็บข้อมูล รอบที่ 1 -ติดตามการเปลี่ยนแปลงข้อมูลผู้ป่วยใน,รีเฟอร์ -เริ่มลงรหัสและบันทึกข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ -ประสานข่าวการระบาดกับคณะทำงาน โรคทางเดินอาหาร ครั้งที่ 1	ทีมรวบรวมข้อมูล ทีมสอบสวนโรค ทีมประมวลผล ทีมสอบสวนโรค
10.00 น.	ประชุมคณะทำงานระบาดวิทยาประจำวัน	ทีมประสานงาน
ไม่กำหนด	สอบสวนโรคเมื่อมีการระบาด	
12.00 น.	-เก็บข้อมูล รอบที่ 2 -ประสานข่าวการระบาด ครั้งที่ 2	ทีมรวบรวมข้อมูล ทีมสอบสวนโรค
17.00 น.	เก็บข้อมูล รอบที่ 3	ทีมรวบรวมข้อมูล
18.00 น.	ประสานข่าวการระบาด ครั้งที่ 3	ทีมสอบสวนโรค
21.00 น.	สุ่มตรวจคุณภาพข้อมูลที่บันทึกประจำวัน	ทีมวิเคราะห์
23.00 น.	เก็บข้อมูล รอบที่ 4	ทีมรวบรวมข้อมูล
24.00 น.	-ปิดรับข้อมูล -พิมพ์ตารางวิเคราะห์, บัญชีผู้ป่วยใน,บัญชีผู้ป่วยรีเฟอร์ -วิเคราะห์สถานการณ์โรคประจำวัน	ทีมประมวลผล ทีมประมวลผล ทีมวิเคราะห์
01.00 น. (วันรุ่งขึ้น)	จัดทำรายงานระบาดวิทยาประจำวัน	ทีมวิเคราะห์

สรุป

งานระบาดวิทยาแม้จะเป็นกิจกรรมเล็กๆกิจกรรมหนึ่ง และอาจมองว่าไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการแข่งขันกีฬาเลย เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมจำนวนมากที่จัดเตรียมไว้สำหรับรองรับการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งนี้ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนของกาแพทย์และอนามัย งานระบาดวิทยาจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบอกทิศทางของการดำเนินงานในแต่ละวัน ตลอดจนช่วยให้สามารถปรับแก้วิถีในการทำงานได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ยังช่วยในการควบคุมกำกับและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการแข่งขันแล้ว จากระบบต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้นี้ คาดว่าจะสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารการเจ็บป่วยที่มีคุณภาพและรวดเร็วของคณะกรรมการแพทย์และอนามัยได้เป็นอย่างดี

ผู้รายงาน

วันชัย อาจเขียน, สิริหญิง ทิพศรีราช, อินคำ อินทพันธ์, อำนาจ ทิพศรีราช,
อุดม พรหมกร, ภูมิพัฒน์ ภูธรานานนท์, คณินนิตย์ บุญมี
ศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง